

Ξωκλήσι Αγίου Γεωργίου

Η εκκλησία της Αγίας Μαρίας

Αγία Μαρίνα Κελοκεδάρων

Είκοσι έξι χιλιόμετρα βορειοανατολικά της πόλης της Πάφου, σε μια όμορφη, ειδυλλιακή και καταπράσινη τοποθεσία βρίσκουμε το χωριό της Αγίας Μαρίας Κελοκεδάρων. Το χωριό βρίσκεται σε ύψωμα και προσφέρει θέα προς την κοιλάδα του Ξεροπόταμου. Πρόκειται για ένα μικρό και γραφικό χωριό με πλούσια φυσική ομορφιά και παράδοση.

Το όνομα του παραπέμπει, όπως είναι φυσικό, στην Αγία Μαρίνα. Το όνομα Αγία Μαρίνα Κελοκεδάρων χρησιμοποιείται για να ξεχωρίσει το χωριό από τα άλλα τέσσερα χωριά που φέρουν το ίδιο όνομα. Η γενική «Κελοκεδάρων» συνδέει το χωριό με το γειτονικό του χωριό, τα Κελοκέδαρα. Δεν γνωρίζουμε ακριβώς πότε ιδρύθηκε. Ένα έγγραφο πάντως του 16ου πιθανόν αιώνα, το οποίο βρέθηκε πρόσφατα, κάνει αναφορά σε ένα μικρό χωριό (prastio) με το όνομα Αγία Μαρίνα που γειτνιάζει με τα Μαμώνια και είναι πολύ πιθανόν να πρόκειται για την Αγία Μαρίνα Κελοκεδάρων. Το έγγραφο κάνει ουσιαστικά αναφορά σε μια δικαστική υπόθεση ημερομηνίας 29 Μαρτίου 1568

στην οποία ενεπλάκησαν μέλη της φεουδαρχικής οικογένειας de Elmis, οι οποίοι ήταν κάτοχοι του χωριού. Οι πληροφορίες που παίρνουμε από το έγγραφο αυτό είναι και οι μόνες που έχουμε για την εν λόγω οικογένεια. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, η οικογένεια de Elmis και συγκεκριμένα η χήρα του Λαυρεντίου de Elmis, Μανταλένα, κάνει έφεση στη δικαστική απόφαση του Βενετού συνδίκου της Ανατολής Φιλίππου Τρον με την οποία και δήμεισε ένα μεγάλο μέρος των γαιών του εν λόγω χωριού και κατόπιν τις πωλούσε στον Andrea Audet. Η Μανταλένα επικαλείται ότι αυτές οι γαίες αποτελούν την προίκα της και έτσι ασκεί έφεση. Τα έγγραφα της εν λόγω δικαστικής υπόθεσης στάλθηκαν στη Βενετία και δεν γνωρίζουμε την έκβασή της. Πάντως η σημασία του εγγράφου είναι αρκετά μεγάλη για την ιστορία του χωριού. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, σύμφωνα με τοπική παράδοση, το χωριό ήταν κτισμένο σε μια άλλη περιοχή, στην τοποθεσία «Κυρά Ελεούσα», κοντά στον Ξεροπόταμο. Μετά από τις σφαγές και τις λεηλασίες στις οποίες προχώρησαν οι Τούρκοι, οι εναπομείναντες κάτοικοι του οικισμού κατέφυγαν σε μια άλλη τοποθεσία, στον Άγιο Γεώργιο και εκεί έκτισαν τα σπίτια τους και μια εκκλησία αφιερωμένη στον Άγιο Γεώργιο, η οποία σήμερα είναι ερειπωμένη. Ο σημερινός οικισμός βρίσκεται βορειότερα του παλαιότερου.

Κεντρική εκκλησία της Αγίας Μαρίας Κελοκεδάρων είναι η εκκλησία της Αγίας Μαρίας, η

οποία βρίσκεται στην καρδιά του σημερινού οικισμού. Είναι μια εκκλησία άνω των 200 χρόνων, αν και τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας γι' αυτήν είναι ελάχιστα και μη ακριβή. Το σημερινό οικοδόμημα κτίστηκε πάντως πάνω στα θεμέλια μιας άλλης ομώνυμης εκκλησίας. Πρόκειται για πετρόκτιστο κτίσμα με πέτρα της περιοχής. Παρουσιάζει κοινά αρχιτεκτονικά στοιχεία με το Μοναστήρι της Παναγίας του Σίντη που βρίσκεται κοντά στο χωριό. Εσωτερικά κοσμεύεται από ξυλόγλυπτο τέμπλο κορυφαίας αρχιτεκτονικής. Στην αυλή της εκκλησίας βρίσκεται το Δημοτικό Σχολείο Αρρένων που μετά από την ανακαίνισή του προβλέπεται να γίνει μουσείο λαϊκής τέχνης. Στα νοτιοανατολικά της κοινότητας βρίσκεται το ερειπωμένο **ξωκλήσι του Αγίου Γεωργίου**, το οποίο ανάγεται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Κοντά στο χωριό, στην ανατολική όχθη του ποταμού Ξερού βρίσκεται και το **Μοναστήρι της Παναγίας του Σίντη**. Ελάχιστα είναι οι πηγές που διαθέτουμε γι' αυτό το μοναστήρι. Σύμφωνα με αυτές, κτίστηκε μάλλον το πρώτο μισό του 16ου αιώνα. Αναφορές γίνονται γι' αυτό σε χειρόγραφα της Βενετοκρατίας. Κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας, οι Τούρκοι προσπάθησαν ανεπιτυχώς να μετατρέψουν την εκκλησία του σε τζαμί. Σήμερα το μοναστήρι είναι εγκαταλελειμμένο ενώ σώζεται μόνο το καθολικό του, η εκκλησία της Παναγίας του Σίντη. Το Μοναστήρι αναπαλαιώθηκε το 1997 και την ίδια χρονιά απέσπασε το Διεθνές Βραβείο Europa Nostra.

Οι κάτοικοι της Αγίας Μαρίας Κελοκεδάρων, εργατικοί και δραστήριοι άνθρωποι, ασχολούνταν παλαιότερα με τη γεωργία και τη κτηνοτροφία. Το χωριό παρήγαγε πολλά προϊόντα και στα πιο παλιά χρόνια είχε εξασφαλίσει σε μεγάλο βαθμό την αυτάρκειά του σε διάφορα τρόφιμα. Οι κάτοικοί του αντάλλασσαν τα προϊόντα τους και το περίσσευμα από τα γεννήματά τους πωλούνταν σε γειτονικά χωριά. Κατά τη δεκαετία του 1950 παρατηρήθηκε μείωση στον πληθυσμό του χωριού, αφού εξαιτίας της αστυφιλίας πολλοί κάτοικοι κατέφυγαν στις πόλεις της Κύπρου ή μετανάστευσαν στο εξωτερικό, κυρίως στην Αυστραλία και τη Μ. Βρετανία. Σήμερα, οι λιγότεροι κάτοικοι του παλεύουν να το κρατήσουν ζωντανό. Το χωριό επισκέπτονται τα Σαββατοκύριακα και τις γιορτές πολλοί κάτοικοι που ζουν στην Πάφο ή σε άλλες πόλεις. Τότε τα στενά του χωριού αντιλαλούν από τα γέλια των παιδιών που παίζουν ανέμελα στις λιτές και γραφικές γειτονιές του. Η μικρή απόσταση από την Πάφο πάντως το καθιστά ιδανικό και για μόνιμη κατοίκηση.

Το χωριό διατηρεί σε μεγάλο βαθμό την αρχιτεκτονική και παραδοσιακή δομή του. Πολλά από τα σπίτια του χαρακτηρίζονται ως δείγματα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής. Κοντά στα παραδοσιακά σπίτια σήμερα κτίζονται και άλλα σύγχρονα σπίτια που χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους ως εξοχικά. Προμηθευτείτε οπωσδήποτε παραδοσιακά προϊόντα που παράγονται στο χωριό, όπως χαλούμι, τραχανάς, σουσιούκος, ππαλουζές, κιοφτέρκα, φτιαγμένα όλα από αγνά τοπικά υλικά.

Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Αγίας Μαρίας Κελοκεδάρων είναι ο κ. Μάριος Στυλιανού. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά δραστήριο Κοινοτικό Συμβούλιο που προχώρησε σε πολλά έργα που βελτίωσαν την όψη του χωριού αλλά και τους όρους ζωής των κατοίκων. Κάποια έργα που ήδη έχουν υλοποιηθεί ήταν η δημιουργία υδραγωγείου, η υδροδότηση και η βελτίωση του δρόμου που οδηγεί στο χωριό. Ένας από τους κυριότερους στόχους του Κοινοτικού Συμβουλίου είναι να δημιουργήσει κίνητρα σε νεαρά ζευγάρια να έρθουν να κατοικήσουν μόνιμα στο χωριό κρατώντας το ζωντανό.

Η Αγία Μαρίνα Κελοκεδάρων είναι ένα πραγματικά ειδυλλιακό χωριό που εντυπωσιάζει για την άγρια βλάστησή του και τις δασώδεις πλαγιές του. Οι γραφικές γειτονιές του με τα πανέμορφα παραδοσιακά σπίτια ταξιδεύουν τον επισκέπτη στα μονοπάτια του παρελθόντος.

